Universitat Rovira i Virgili

Investidura com a doctor honoris causa dels Excms. Sr. Xavier Amorós Solà
Sr. Josep Antoni Baixeras Sastre
Sr. Josep Subirats Piñana

Sessió acadèmica extraordinària,
23 de febrer de 2004

Investidura com a doctor honoris causa

dels l'Excms.: Sr. Xavier Amorós Solà

Sr. Josep Antoni Baixeras Sastre

Sr. Josep Subirats Piñana

Investidura com a doctor honoris causa dels l'Excms.: Sr. Xavier Amorós Solà
Sr. Josep Antoni Baixeras Sastre
Sr. Josep Subirats Piñana

Sessió acadèmica extraordinària,

23 de febrer de 2004

Universitat Rovira i Virgili
Tarragona

Discurs d'investidura: © 2004 by Xavier Amorós Solà
Josep Antoni Baixeras Sastre
Josep subirats Piñana

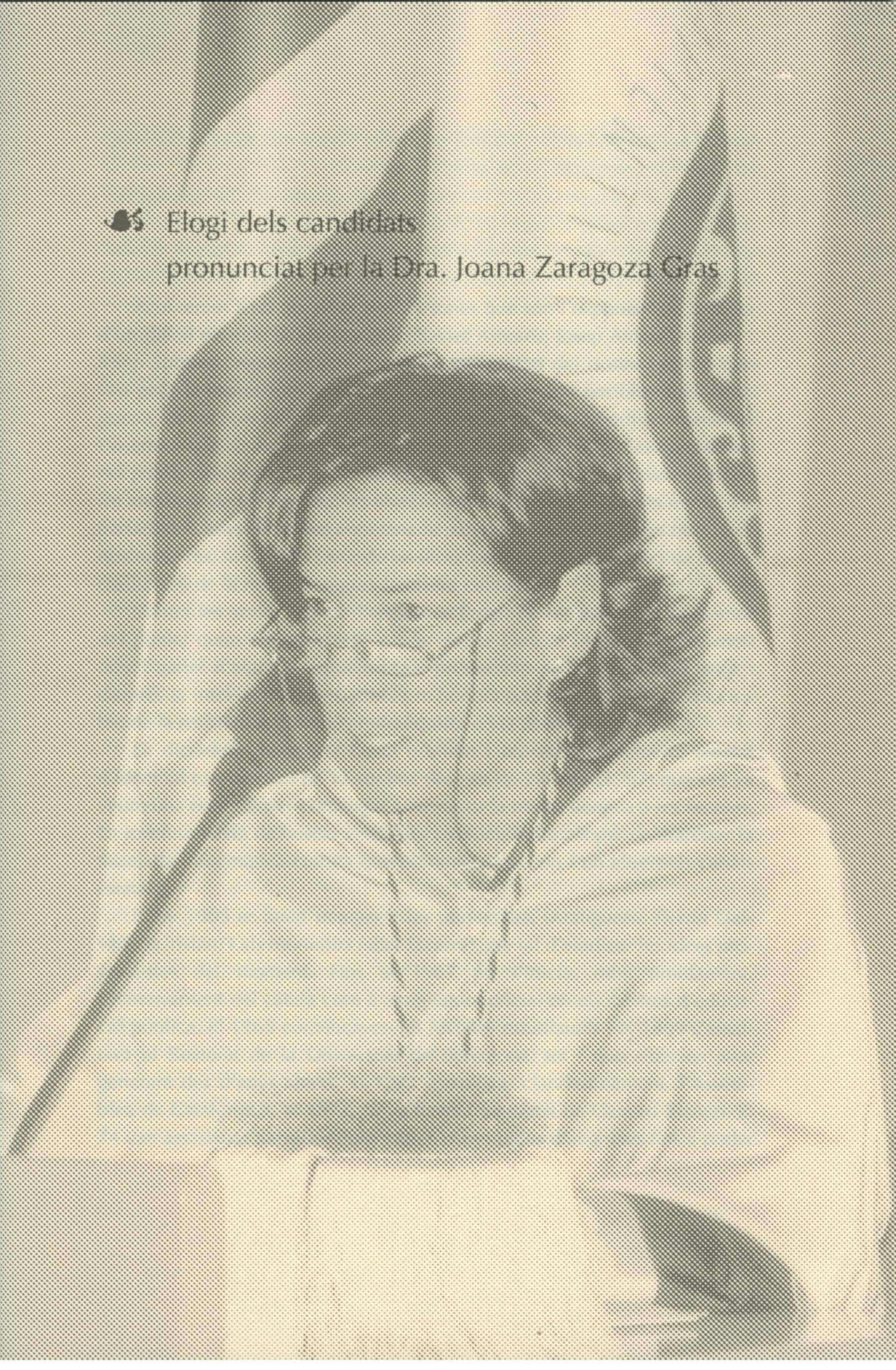
Fotografia: Ramon Torrents

Imprès per Indústries Gràfiques Gabriel Gibert, SA

Dipòsit Legal: T-616/2004

Índex

Elogi dels candidats
pronunciat per la Dra. Joana Zaragoza Gras

Avui tenim amb nosaltres tres persones que són l'exponent de la lluita d'un difícil període del nostre país: Xavier Amorós, Josep Anton Baixeras i Josep Subirats, representants alhora de tres ciutats del nostre territori que van patir la repressió franquista. I ara no parlaré dels terribles anys de la guerra, de les pors dels homes que s'havien d'enfrontar al qui anomenaven l'enemic, que de vegades era un conegut o un amic, ni de les corredisses del poble, dels assassinats, de les presons ni dels judicis sumaríssims, ni de les angoixes de les esposes, les companyes i les mares; no sabria fer-ho. Els parlaré dels anys de la mal anomenada pau. I dels homes i dones que, a les nostres terres, lluitaren a favor de les llibertats, de la democràcia i de la normalització de la nostra llengua i la nostra cultura.

Contra les armes, contra l'esgarrifós brogit de les bales, cal el clamor del poble; quan emmudeixen, cal fer parlar l'art, la literatura. M'és molt difícil parlar d'aquells i aquelles que primer van patir la repressió física i després la intel·lectual. Però alhora m'honora poder presentar la cara visible de la resistència cultural antifranquista en el nostre territori.

La dictadura franquista havia prohibit i represaliat qualsevol mostra d'identitat catalanista i no va ser fins després de 28 anys (1967) quan es va veure una escletxa per començar a ensenyar la nostra llengua a les escoles. La joventut havia de buscar veritables referents culturals per contrarestar la falsejada i dogmàtica cultura que escoltaven un cop i un altre pels canals estatals.

L'any 1965 es feien *neteges* a les universitats (Aranguren, Tierno Galván, Sacristán) i als monestirs (abat Escarré), per tal d'eradicar les idees progressistes del moment. Fins al 1967 no s'inicià, molt tímidament, l'ensenyament del català com a assignatura oficial en els centres d'educació pública. El 1968 començaven les revoltes estudiantils i el 1969 s'assaltava el Rectorat de la Universitat de Barcelona, tot i que s'havien anat generant des d'anys abans. El 1971 apareixia, clandestinament, l'Assemblea de Catalunya i, el 1973, hi va haver l'atemptat de Carrero Blanco. El 74 van assassinar Salvador Puig Antich. Anys plens d'angoixes fins a poder

sortir al carrer a demanar "Llibertat, amnistia i Estatut d'autonomia" (febrer del 76) o "L'Estatut, ara" (11 de setembre del 77).

Després de la Guerra Civil, el nostre país va quedar orfe de cultura. Tan sols es podien sentir o llegir les idees feixistes, militaristes, imperialistes. Però en cadascun dels pobles del nostre territori van sortir veus que, primer des de la clandestinitat i després de manera més oberta, defensaven les idees progressistes.

Les llibreries La Rambla de Tarragona, Gaudí i La Galera de Reus, i Viladrich de Tortosa o el bar La Geganta de Tarragona i el Café Negresco de Tortosa foren la seu de tertúlies i conferències d'aquells i aquelles que buscaven un avenç cultural i polític.

De tothom és coneguda la influència de la premsa en la societat. Amorós, Baixeras i Subirats, com no podia ser d'altra manera, van utilitzar la ràdio, des de diversos programes, i la premsa escrita per explicar de manera clara, alhora que perillosa per a ells, el que estava passant al nostre país i el que passava a la resta d'Europa, i buscaven de manera subtil una normalització democràtica de la cultura. Abans i durant molts anys també es va haver d'escoltar la ràdio de manera clandestina. La BBC, amb un dia setmanal en català, Ràdio París, *Emisión para España*, amb la col·laboració d'algun capellà, la qual cosa provocava l'estranyesa d'alguns, o Ràdio Pirenaica, en la línia comunista, eren les tres emissores que ajudaven a prendre consciència del que estava succeint en el món exterior, fora dels estereotips i la propaganda del règim.

Durant els anys cinquanta, encara era viva la censura i fins i tot l'autocensura. Semblava que tothom s'avenia al refús del progrés i a l'ofec de la cultura i molt pocs s'atrevien a refer el pensament democràtic i cultural. No serà fins la dècada dels seixanta que hi haurà una revitalització a Catalunya de la mà d'obrers i d'intel·lectuals que s'inicien en la política. Al nostre territori, al llarg dels anys seixanta l'oposició antifranquista es reorganitza a l'entorn del PSUC i altres organitzacions d'esquerra que compten amb el suport dels sectors progressistes de la clerecia, que deixa els seus locals per a les reunions clandestines. La parròquia de Sant Pau i la de Sant Salvador, a Tarragona, o els locals de l'HOAC (Hermandad Obrera de Acción Católica) de Reus seran l'escenari de l'inici d'allò que més tard esdevindrà l'Assemblea de Catalunya en aquestes ciutats. Cal dir que els i les que hi participaven eren una minoria combatent força allunyada de la majoria de la població que, per por o per haver vist augmentar el seu benestar, no

volien "embolicar-se en política" D'entre la resta de la ciutadania hi havia els qui no volien que els confonguessin amb els franquistes, però als quals la situació ja els estava bé.

Al mateix temps havien anat sorgint un seguit d'iniciatives culturals: sessions de teatre en locals poc avinents per al cas o en domicilis particulars, representacions al Teatre de Cambra del Centre de Lectura de Reus, la consolidació de l'Òmnium Cultural, la incorporació de nous grups socials, les associacions de veïns... van anar teixint el canvi social i cultural.

Els grups polítics començaren a tenir influència i força a partir del 71, especialment amb l'impuls de l'Assemblea de Catalunya, que es va constituir el 7 de novembre de 1971 en una reunió feta a l'església de Sant Agustí de Barcelona, i la seva trajectòria va durar fins poc després de la celebració de les primeres eleccions democràtiques, al mes de juny de 1977 Un any més tard, a la sagristia de l'església de Sant Pau de Tarragona es constituïa, a peu dret, la delegació de l'Assemblea a Tarragona i en una setmana s'havia organitzat el secretariat a càrrec de militants del PSUC i de CCOO.

Com a moviment unitari de les forces polítiques de Catalunya, la seva tasca consistí a crear una plataforma capaç d'incidir en la política del tardofranquisme i de la primera transició a partir de la defensa d'uns punts programàtics molt generals però que generaven un gran consens entre tots els sectors progressistes de la societat catalana. Els quatre punts programàtics eren: restauració de les llibertats, amnistia per als presos polítics, restauració de l'Estatut d'autonomia de 1932 i del conjunt d'institucions que li eren pròpies, i coordinació d'aquestes accions amb les forces democràtiques de la resta de l'Estat espanyol.

Però hi va haver uns antecedents de l'Assemblea de Catalunya: *la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya,* constituïda a finals de 1969, com un moviment de base obrera i popular en el qual participaven, juntament amb sindicalistes, membres de diversos grups polítics d'esquerres i nacionalistes.

Un sector molt actiu en la lluita antifranquista va ser el moviment estudiantil, que va protagonitzar l'any 1966 la tancada a l'església dels caputxins (la coneguda Caputxinada), de la qual sorgí el Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona.

El món de la cultura també va ser molt actiu. Al desembre de 1970, més de 200 persones es van tancar a Montserrat i van constituir l'Assemblea d'Intel·lectuals, que va tenir un paper directe en la formació de l'Assemblea

de Catalunya. A Tarragona i a Reus també es van generar nuclis forts i actius d'aquesta lluita intel·lectual antifranquista, que tenien dos referents clars: Baixeras, a Tarragona, i Amorós, a Reus.

Una de les fites més importants de l'Assemblea era la d'anar incorporant al moviment el nombre més gran possible de sectors socials i d'agrupaments territorials. Una de les formes de mobilització més emprades en aquesta fase van ser les concentracions pacífiques: la primera, a Ripoll (1972), amb motiu del primer aniversari; la segona, a Sant Cugat (1973), amb motiu de la Diada Internacional dels Treballadors; la tercera, en protesta per la detenció dels 113 membres de la Comissió Permanent de l'Assemblea, es va celebrar en una àrea que anava de Vic a Granollers i va aplegar unes 15.000 persones. La primera manifestació autoritzada a Tarragona va ser l'any 1976.

Però el desplegament territorial de l'Assemblea va ser lent. L'any 1972 a les comarques meridionals només hi havia organització territorial de l'Assemblea al Tarragonès. Així es va arribar fins al 1976, moment que totes les comarques tarragonines tenien organització, amb l'excepció del Baix Ebre. L'Assemblea tenia una clara vocació catalanista, però sorgia amb la complicitat de tots els sectors socials. Per tal d'integrar els sectors pujolistes i democratacristians, l'Assemblea creà a finals de 1974 una Comissió d'Enllaç, que va fer de punt d'unió amb plataformes unitàries de diversos punts de l'Estat. Finalment s'arribà a la constitució d'un nou organisme de coordinació de partits: el Consell de Forces Polítiques de Catalunya.

L'any 1976 va ser molt dens en mobilitzacions, com les que convocà l'Assemblea els dies 1 i 8 de febrer, amb els lemes de "Llibertat, amnistia i Estatut d'autonomia" i que aplegà unes 70.000 persones que ocuparen tot l'Eixample. El mateix any, a Sant Boi de Llobregat, el dia 11 de setembre s'hi aplegaren més de 100.000 persones. Però l'acte en què el poble català es va abocar, que es constituí en el més important pel que fa a participació ciutadana i que suposa quasi el testament de l'Assemblea, es produí un any més tard, l'11 de setembre de 1977, en el qual sota el lema "Volem l'Estatut" es van manifestar al voltant d'un milió de persones.

Aquest gran moviment unitari fou una de les bases fermes per a la posterior candidatura de l'Entesa dels Catalans per al Senat. Aplegava, al principi, des d'Unió Democràtica de Catalunya i Convergència Democràtica de Catalunya fins als socialistes i el PSUC, a més de persones independents. Aviat se'n van desmarcar UDC i CDC. La candidatura va tenir un gran èxit i

els dotze candidats que presentaven foren elegits amb un nombre altíssim de vots. El seu programa electoral eren els tres punts programàtics de l'Assemblea de Catalunya. I als dotze senadors elegits s'hi van sumar els dos elegits per CDC i el senador independent Lluís M. Xirinachs; després també s'hi sumarien dos dels quatre senadors catalans de designació reial. Tot això va representar un grup nacional català unitari al Senat amb força i prestigi. Un grup que no tan sols va fer la seva tasca a Madrid, sinó que convocava regularment actes unitaris arreu de Catalunya, la qual cosa va suposar una gran ajuda per a la presa de consciència del poble català.

Amorós, Baixeras i Subirats van lluitar i es van constituir en referents col·lectius del desig del canvi; no van ser els únics, però avui aquí representen la cara visible de la resistència cultural antifranquista. Són testimonis del trist moment històric dels 36 anys de la dictadura i dels tres de guerra civil. Són representants del nostre territori, atès que les seves activitats es duren a terme a Tarragona, Reus i Tortosa. Formen part i avui, aquí, representen aquells que van ajudar en el pas a la democràcia. Moltes de les seves vivències tenen un clar paral·lelisme.

Xavier Amorós Solà va néixer a Reus. El seu pare, militant d'ERC, i la mare, afiliada a la Lliga, li van ensenyar el respecte a les opinions contràries i el diàleg com a eina per solucionar els problemes. Durant la guerra, forma part del Bloc Escolar Nacionalista i és el dia que els alemanys ocupen París, l'any 1940, quan ell pren consciència del fet que s'ha de lluitar fermament per aconseguir la democràcia. El contacte amb la gent del món rural d'Andalusia, mentre fa el servei militar, tindrà una gran influència en la seva ideologia, com ell mateix explica. Relacionat amb els intel·lectuals que havien sobreviscut a la guerra i la repressió, no dubta a integrar-se, l'any 1948, a la Secció de Literatura i Idiomes del recent reobert Centre de Lectura de Reus, la qual cosa el posa en contacte amb Carles Riba, Francesc de Borja Moll, M. Aurèlia Capmany i Joan Triadú, entre d'altres. És un dels fundadors, l'any 1952, de l'Associació d'Estudis Reusencs, amb un projecte editorial al darrere. Escriptor, defensor de les nostres arrels, guardonat amb diversos premis de literatura, botiguer empresari de Les Amèriques, a ell li agrada dir que té un "perfil obrer" La realitat és la d'un home compromès que encapçala múltiples iniciatives per recuperar les llibertats i la democràcia del seu país: reprèn el teatre català a Reus amb el Teatre de Cambra del Centre de Lectura l'any 1956; participa en la fundació del Teatre de Cambra de l'Agrupació Pericial a partir del 62; dirigeix, tot donant-li

una forta embranzida, la *Revista del Centre de Lectura,* entitat de la qual serà president i des d'on ha après, en paraules seves, a valorar la cultura i a patir-hi.

Però aquesta lluita la porta també a l'àmbit polític i, juntament amb Isabel Llàcer i Celestí Martí Salvat, funda en la clandestinitat la Comissió Democràtica del Baix Camp. L'any 1967, per primer cop, se signa amb aquest nom un primer manifest, sorgit arran d'una crisi d'aigua a Reus. Recorda, amb una memòria prodigiosa, com el diumenge després de Sant Josep de l'any 1968, es van reunir unes quaranta persones al local de l'HOAC, local on posteriorment es reuniria la Taula de Forces Polítiques de Catalunya.

Continua la seva activitat cultural antifranquista en columnes als diaris *Reus Diari* i setmanaris com *Mestral* i en emissores de ràdio, Ràdio Reus EAJ 2. Des de 1940 escriu poesia ininterrompudament i s'endinsa també en obres teatrals. El 1958 guanya el premi Santiago Rusiñol als Jocs Florals de la Llengua Catalana, celebrats a l'Argentina per raons òbvies. Entre els nombrosos guardons que ha obtingut al llarg de la seva llarga carrera literària, vull destacar el premi Carles Riba, que rebé l'any 1964, en plena època franquista, per l'obra *Qui enganya, para.* Literatura i política conviuen en Amorós amb un clar sentiment antifranquista i antidictatorial. Explica que tot el que escriu són records i memòria: "Penso que per què m'he de trencar el cap inventant paràboles, si explicant tot el que he viscut durant una època tan recargolada ja puc fer literatura" (*Revista del Centre de Lectura,* 7a època, núm. 5, Reus, 2002).

Entra en contacte amb Joan Reventós a través dels socialistes de Reus i del pare Rion, frare de Montserrat. A causa de la seva trajectòria política i de la seva amistat amb les Joventuts del PSUC, Reventós li va demanar col·laboració per organitzar les esquerres nacionals d'abast reusenc.

Forma part de l'Assemblea de Catalunya i continua la seva lluita en l'àmbit local a favor de les llibertats fins que, a les eleccions del 79, Josep Benet li proposa anar com a independent en la candidatura Per l'Entesa. El 1986 és elegit senador per Tarragona amb el PSC – PSOE i el 1990 revalida el càrrec fins al 1993, any que es jubila de la política activa.

Amorós, que assegura no tenir vocació de polític i que hi va arribar com a reacció contra el franquisme, que l'obligava absurdament a demanar permís per a tot, i que continua dient que està retirat de la política activa, segueix fent declaracions com aquesta: "Si al final del franquisme m'hagues-

sin jurat que durant la democràcia hauria tornat al poder la dreta de sempre que, a vegades, agafa un to monàrquic, o de salvadora de l'església, i del patriotisme exacerbat, o a vegades agafa el to dels feixistes més fastigosos, o altres vegades, com ara, agafa l'aire de demòcrata, no m'ho hauria cregut. La pesta actual és la indiferència. La gent, com que va una mica tipa, no s'adona que li segueixen prenent el pèl. I el capitalisme salvatge fa el que vol. No entenc com Espanya, que ha estat trepitjada durant tants anys pel franquisme, voti en democràcia la dreta derivada del franquisme."

Josep Anton Baixeras Sastre, nascut a Tarragona, de pares propers a la Lliga, passa una infantesa amb una situació familiar econòmicament difícil a causa de la mort del pare, però rep una educació literària molt sòlida. Estudia Dret a la Universitat de Barcelona mentre treballa a Tarragona, una ciutat culturalment assolada pel franquisme. A l'inici dels anys cinquanta comença a escriure i es presenta als concursos convocats en uns anys que el català era una llengua desterrada. D'aquí arrenca l'amistat amb Octavi Saltor i Joan Triadú. El seu primer llibre, *Perquè sí*, el publica l'any 1957 a l'editorial Raixa de Mallorca, regentada per Francesc de Borja Moll. Dos anys més tard, en plena dictadura franquista, amb l'obra *Perquè no*, guanya el premi Víctor Català.

L'activisme cultural i polític de Baixeras és desbordant, és un dels noms que trobem repetidament en totes les iniciatives sobre la recuperació de la nostra cultura: les obres de teatre representades en la clandestinitat i entre les parets del Mas dels Casaments de la Selva del Camp, on també es feien trobades clandestines de polítics i intel·lectuals de la resistència antifranquista catalana; el seu paper com a promotor en la creació de la societat de la llibreria La Rambla, focus cultural d'aquesta mateixa resistència amb tertúlies polítiques, xerrades, trobades i jurats literaris, per la qual passaren persones de la categoria de Joan Fuster, Ernest Lluch, Vázquez Montalbán, Antoni Tàpies, Martí i Pol; el seu lideratge en la represa de classes de llengua catalana: també fou Baixeras qui instaurà l'any 71 l'Òmnium Cultural a Tarragona, del qual fou el primer president, després d'haver estat tres anys com a president en la clandestinitat, en reunions fetes a la llibreria La Rambla. Ell recorda també, amb l'humor que el caracteritza, les visites per les cases per tal de recollir firmes a favor de manifestos, per treure algú de la presó, per obtenir, en una paraula, els drets que ens havien arrabassat.

Alhora, va iniciar l'any 1963 a Ràdio Tarragona un programa en llengua catalana. Era un espai de reflexió des del qual s'informava dels esdeveni-

ments culturals socials i polítics. Un fort i valent contrapunt a la informació oficial de les emissores franquistes. Amb un to relaxat i amable i amb una lluita constant amb la censura, criticava la realitat d'un país sotmès al qual la dictadura havia anorreat la identitat nacional. Les seves intervencions del dilluns des de la ràdio anaven dirigides a aconseguir una certa normalitat cultural i democràtica en un poble al qual havien intentat desposseir dels seus valors i les seves llibertats.

Nacionalista i progressista són dos dels qualificatius que escauen a Baixeras, que forma part de l'Assemblea de Catalunya al principi, sobretot en la seva extensió territorial a Tarragona.

L'any 1977, a proposta de Joan Reventós, forma part de la candidatura al Senat de l'Entesa dels Catalans. En constituir-se la Comissió Permanent de l'Assemblea de Parlamentaris, és un dels 21 parlamentaris elegit com a representant . Viu, per tant, en directe els contactes i les accions que acaben per portar Tarradellas a Catalunya. Durant uns anys centra els seus esforços a aconseguir els drets dels catalans no tan sols des del Senat, sinó també des de l'Ajuntament, ja que l'any 1979 es presentarà a les primeres eleccions democràtiques municipals encapçalant com a independent la llista del PSUC. Aquesta formació aconsegueix ser la segona força política a l'Ajuntament de Tarragona, la qual cosa li permet ocupar el càrrec de primer tinent d'alcalde.

Ha continuat la seva trajectòria professional com a advocat, però també com a escriptor, i ha estat i és un defensor i difusor de la cultura.

Josep Subirats Piñana nasqué a Tortosa, de pares republicans. Als 14 anys, de la mà de Marcel·lí Domingo, va entrar com a redactor del diari republicà *El Pueblo,* des d'on va viure els fets del 6 d'octubre del 34. Durant un temps compatibilitzà aquesta feina amb els estudis i amb càrrecs directius a la FUE, organització estudiantil que després va ser integrada a la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya. També des d'aquest diari visqué l'esclat de la Guerra Civil i el 1937 va ser nomenat director d'*El Poble,* des d'on dedicà una campanya periodística contra les atrocitats dels extremistes incontrolats i a favor de la legalitat republicana. Anys més tard (1946), va ser director del periòdic clandestí *Ara.*

S'incorporà a l'exèrcit de la República a finals d'abril del 38, fins que fou fet presoner al febrer de l'any següent. A partir d'aquest moment, Josep Subirats viu els moments més difícils de la seva vida a la presó de Pilats. És sotmès a consell de guerra sumaríssim i d'urgència, en el qual se'l con-

demna a mort, per bé que se li commuta la pena a reclusió perpètua perquè és menor d'edat. Les seves vivències amb aquells i aquelles que compartiren presó amb ell, alguns dels quals no van tenir la mateixa sort, ens les relata de manera clara i esfereïdora en les seves memòries: *Pilatos 1939-1941 Prisión de Tarragona* i a *Entre vivències*. "Fins després del fracassat cop de Tejero, aquí no es va estar tranquil", comenta. Subirats representa avui tots aquells i aquelles que van patir repressió i presó per defensar les llibertats democràtiques contra les atrocitats de la dictadura militarista de Franco.

En llibertat condicional, l'any 1945 es trasllada a Barcelona i s'incorpora al nucli dirigent d'ERC, que tenia com a objectiu impulsar el protagonisme d'aquest grup polític. Aquest nucli restableix des de la clandestinitat l'estructura del partit i recupera les cinc federacions. Més tard, Josep Subirats és elegit representant de l'agrupació comarcal a la federació de Tarragona, a Tortosa, al domicili del metge Josep Franquet Tomás.

Continua la seva activitat a la premsa, amb periòdics com *La Humanitat* i *Ara*, dirigit per ell mateix. El 1947 torna a ingressar a presó, aquest cop a la Model de Barcelona. Quan surt d'allí "no en llibertat —ens diu— perquè al carrer tampoc se n'era, de lliure", li aconsellen de no tornar a la direcció d'ERC per tal com era massa conegut de la policia. Així que, sense perdre contacte amb el grup, dedica el seu temps a cursar estudis de peritatge mercantil i a treballar.

Fou professor de Legislació Fiscal a l'Escola d'Alts Estudis Mercantils de Barcelona i a l'Escola Superior de Comerç de Sabadell. Deixà l'ensenyament amb els conflictes estudiantils del maig del 68. I no es reincorporarà a l'ensenyament fins a l'any 1975 com a professor de Política Fiscal de l'Empresa de la Universitat Autònoma de Barcelona. Mort Franco, reorganitza l'esquerra a Tortosa juntament amb el Dr. Parés, que participà també en l'Assemblea de Catalunya.

A les eleccions del 15 de juny de 1977 va formar part de l'Entesa dels Catalans com a candidat al Senat, i fou elegit senador, càrrec que revalidà a les eleccions del 79. El seu paper no és el de protagonista polític, sinó històric, ja que fou vicepresident de la Comissió de Pressupostos i membre de la Comissió Mixta Congrés - Senat en matèria pressupostària. Formà part de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya i fou elegit membre de la Comissió dels Vint que havia de redactar el projecte d'Estatut de Catalunya a Sau, i, posteriorment, de la Delegació dels Vint-i-un que havia de negociar-ne el text definitiu.

Seguí com a senador, tasca en la qual destacaren les seves intervencions en el Ple sobre les mesures urgents de reforma fiscal, la Llei orgànica del Tribunal Constitucional, i en la defensa de l'aigua de l'Ebre. "Em van encasellar tècnicament", diu Subirats, "i el que més greu em sap és que al juny del 82 vaig haver de renunciar a l'escó en ser elegit per les Corts conseller del Tribunal de Comptes d'Espanya", organisme del qual va ser vicepresident. A partir de 1985 assumeix responsabilitats rellevants al Tribunal de Comptes Europeus. Uns anys més tard publica *Actitudes de los empresarios ante la evolución del sistema tributario* i *La Unió Europea pas a pas*. L'any 2000 fou requerit pel Parlament europeu per presidir el comitè de set altes personalitats que havien de redactar la proposta d'Estatut de l'eurodiputat.

"Amb tants anys d'estar a la política no m'han deixat fer política"

Amorós, Baixeras i Subirats han estat proposats per aquesta Universitat com a doctors honoris causa no en condició de polítics, sinó com a motors culturals antifranquistes, com a persones que van lluitar des de la clandestinitat per recuperar els drets dels ciutadans, que van formar part de l'Assemblea de Catalunya com a motor de canvi polític, que van defensar la nostra llengua i la nostra cultura, no des de les elits, sinó com a poble. Ells representen la gent del nostre territori que avui, malauradament, no ens poden acompanyar, però que van aconseguir que el canvi estigués entre la reforma i la ruptura. Aquest període, amb els seus moments de clarobscurs, va esdevenir un marc per a l'exercici de les llibertats democràtiques i l'autonomia política, el més llarg de la nostra història del segle xx, que va permetre la Constitució del 78, de la qual commemorem el 25è aniversari.

Rector Magnifice, Excellentissimorum Dominorum Xavier Amorós Solà et Joseph Antonii Baixeras Sastre et Joseph Subirats Piñana uitam et opera, ut potui, explanaui. Satis tamen uideor dixisse ut ob magna eorum merita tua auctoritate iis praemia tribuantur. Rogo igitur, Rector Magnifice, uti clarissimos uiros Xavier Amorós Solà et Joseph Antonii Baixeras et Joseph Subirats Piñana honoris causa doctores creare et nostrorum Studiorum Uniuersitati adnumerare digneris.

Discurs d'investidura pronunciat pel Dr. Xavier Amorós Solà

A primers d'octubre del 1941, quan anava a començar el curs a Barcelona, per un inesperat i gravíssim succés familiar, en un tancar i obrir d'ulls, vaig passar d'aspirant a universitari a ser universitari frustrat. I ara em trobo les portes obertes de la Universitat de la forma més generosa que em podia imaginar. Ho agraeixo de tot cor. Moltíssimes gràcies.

Sóc d'aquella remesa, d'aquella fornada que ha viscut més de tres quarts de segle dintre del 1900. D'aquests 75 anys n'hem passat quaranta sota l'amenaça i el dogal del franquisme, primer amb la guerra encesa i després amb la dictadura. Aquest període, per la duresa de la falsa pau que començà el primer d'abril del 39, equival a una guerra de quaranta anys. La gent de la fornada vam haver d'aguantar de ple la doble indignitat de sentir-nos escarnits en la nostra ciutadania i en la nostra catalanitat.

Després, vam ser espectadors més que interessats de la Guerra Mundial. I vam veure com s'ensorraven les esperances entre els anys 1945 i 1950, abandonats cínicament per les anomenades democràcies occidentals.

A partir de l'any 50 la que podríem dir guerra freda espanyola va ser més glaçada que mai. Aquell tram del túnel franquista, sense sortida visible, semblava que no hagués de tenir fi. Els vencedors ja havien aconseguit des del primer dia despullar-nos de la condició de ciutadans i relegar-nos a l'esglaó de súbdits.

A còpia de perdre les esperances la gent va quedar aclaparada. Va caure en l'oblit, en la indiferència, en la desinformació, en la desconnexió. Devíem ser a la gran travessia del desert. Potser per instint de conservació ens vam endurir i insensibilitzar fins a greus extrems. Espriu, segons Pla, "lúcid i desolat", en una carta del 27 d'abril del 1967, em deia: "La veritat és que la nostra gent no és freda de coll sinó glacial, i acostuma a tenir espardenya en el lloc que hauria d'ocupar el cor. Ens hi hem de resignar i prescindir-ne."

Però precisament d'aquestes circumstàncies extremes en pot néixer, simultàniament en moltes consciències, la necessitat de compartir el desesper, d'agrupar-se, de convergir i donar ànim i de rebre'n. I és el moment que

alguns comencen a veure clar que són els vençuts d'una guerra indigna. I senten l'orgull de ser els vençuts i no els vencedors.

I així, a tocar ja dels seixanta, l'oposició (ni ben organitzada ni massiva) va començar a fer-se perceptible i segurament els herois de les dues primeres dècades no es van sentir tan terriblement sols. Molt aviat, com tots sabem, aquesta oposició, a la Universitat de Barcelona, va començar a plantar cara, a pit descobert. No havia de tardar gaire que a Barcelona, malgrat l'extrema vigilància policial, es constituís la Taula Rodona que aplegava pràcticament la totalitat de forces polítiques antifranquistes.

Als nostres territoris, aquesta necessitat d'agrupar-nos, d'apuntalar-nos mútuament, portà un grup admirable de selvatans, de la Selva del Camp, a organitzar uns aplecs de sardanes a l'ermita de Paretdelgada. Aquests aplecs tingueren molt d'èxit, un èxit creixent i van resultar especialment destacats els celebrats del 1960 al 1964. Després foren dràsticament suspesos, tot i que van tenir una prolongació no prevista a Sant Antoni d'Alforja el 1965 i 1966. A la Selva del Camp, a l'aplec de 1964, hi va haver una xifra de joves que vorejava les sis mil persones, convocats pel progressisme de Joan XXIII i per la reivindicació catalanista. Potser no ens vam adonar de la importància que tenien aquells aplecs. Tolerats per mediació de l'església local, van ser un autèntic miracle que permetia comprovar com la protesta per la repressió anticatalana es feia massiva, visible, desplegada en plena claror, sense tenir res a veure amb el caràcter fantasmal que s'atribuïa a l'oposició.

Joan Triadú, assistent als aplecs i col·laborador, va afirmar que si tot Catalunya tingués el caràcter de la gent del Camp de Tarragona, els problemes dels catalans ja faria molts anys que estarien resolts. Triadú fou el president del jurat dels certàmens literaris que es feien junt amb els dos aplecs a la Selva i Alforja. Les autèntiques peripècies d'aquests jurats les vam conèixer amb detall: en formàrem part Josep Anton Baixeras i jo.

En aquest indubtable canvi de circumstàncies, afavorit, com sabem tots, per l'actitud d'un clergat jove que se sentia emparat i inspirat per Joan XXIII i també per Pau VI, ens caigué a sobre un esdeveniment polític del tot negatiu: el resultat del referèndum que organitzà el govern franquista per aprovar la llei orgànica de l'estat i que, de fet, volia significar "Franco, sí" o "Franco, no", encara que la negativa més que hipotètica no hauria resultat vinculant. El referèndum va anar precedit d'una campanya propagandística aclaparadora, encara més intensa que la dels "25 años de paz" La campanya del referèndum ho va empastifar tot. La televisió va tornar a ser la gran

protagonista però no van deixar res per verd: hi va haver coaccions a dojo, *bulos* i falòrnies d'origen oficial; és a dir; joc brut a escala galàctica. El resultat va ser també aclaparador. No van necessitar fer trampes, ni tupinades. Va anar a votar quasi tothom i el tothom, sempre relatiu, va dir massivament que sí al dictador. Tots els jubilats van anar a les urnes pensant que si no deien que sí anul·larien la pensió. La gent seguia tenint por, molta por. El resultat vergonyós del referèndum del 1966 va ser un gran cop moral per al sentiment oposicionista.

Amb tot, dintre l'exigua minoria, hi havia un moviment que no cessava. A Reus, que és el que jo conec, castigat com estic pel sedentarisme, el PSUC, ajudat pel PC, va enviar una catedràtica de Literatura a l'Institut, Isabel Llàcer Gil de Ramales, ajudant de Dàmaso Alonso, que vingué de Madrid amb l'encàrrec exprés de reconstruir aquí el partit que havia estat anorreat. Per altra banda, Joan Reventós, acompanyat d'un tarragoní, Rion, ens visitava sovint amb la intenció d'implantar el Moviment Socialista de Catalunya (MSC). A Reus hi vivia, després d'un llarg exili, Celestí Martí Salvat, que havia estat secretari general de les JSUC durant la guerra. Celestí Martí va quedar encarregat d'organitzar l'MSC i així ho va fer, com ho va fer Isabel Llàcer amb el PSUC.

Amb Llàcer i Martí ens vèiem sovint. Ens vam proposar fer una formació unitària local per posar-nos d'acord amb la Taula Rodona de Barcelona. Ens vam aliar amb l'HOAC; ens reuníem al seu local. Érem una dotzena de persones: quatre socialistes, dos comunistes, els tres de l'HOAC i tres independents. Enviàvem papers clandestins per correu, alguns amb temàtica reusenca d'actualitat. Els firmàvem com a Comissió Democràtica del Baix Camp. El darrer diumenge de març de 1968 vam decidir convocar una reunió amb simpatitzants —una operació una mica arriscada— a la qual assistirien quaranta persones i presidirien tres representants de la Taula Rodona diguem barcelonina. Dos dies després ens van avisar que la policia ho vigilava. No vam fer cap més reunió al local però vam seguir veient-nos. Aviat, els components del grup contactàrem amb gent de Barcelona que organitzava l'Assemblea de Catalunya. A banda d'aquests contactes, Llàcer i Martí foren detinguts (Celestí Martí fou processat) en ocasions distintes. Hi va haver almenys dues detencions més i diversos i prolongats interrogatoris a membres de la Comissió.

L'Assemblea de Catalunya a Reus no es va convocar d'una forma àmplia fins prop del final de febrer del 1976, dos mesos després de la mort del dic-

tador. Ens vam reunir més d'un centenar de persones. Com ho esperàvem, va acudir gent de Reus i d'altres pobles del Baix Camp. Vam necessitar un local gran. Un dies abans de la reunió, l'Anton Feliu i jo vam anar a demanar acollida als col·legis masculins. Pràcticament, ens van tirar la porta als nassos. Sortosament el prior, mossèn Raventós, ens va deixar una gran sala al segon pis del Centre Catòlic.

Però llavors ja havíem entrat, per fortuna, al que se n'ha dit la *passió democràtica*. Aquella passió democràtica dels anys 1975, 1976 i 1977 ens va salvar. La gent va oblidar la indiferència, la fredor, l'abúlia. L'entusiasme pel canvi era al carrer i allà on es podia manifestar i expressar. I molt aviat vam poder començar a teixir de nou la democràcia. Sabem, però, de quin teixit subtil es tracta, amb quins fils tan delicats hem de treballar. No hi ha democràcia plena mentre domini l'egoisme, mentre hi hagi discriminació i misèria, mentre faltin, en un o altre sentit, la justícia, la llibertat. Tot plegat s'ha dit moltes vegades; s'ha repetit en moltes ocasions.

Demanem (no sé exactament a qui, però demanem-ho) que se'ns doni l'encert i l'habilitat suficients perquè el delicat teixit que tenim entre mans no se'ns desgavelli i ens convertim en una desmanyotada Penèlope, tocada de l'ala, que en lloc d'avançar, reculi, i ens quedem, altre cop, nuets de pèl a pèl, com aquells quaranta anys de tan trista memòria.

Discurs d'investidura
pronunciat pel Dr. Josep Antoni Baixeras Sastre

En acceptar complagut l'honor que se'ns discernia, ja vaig parlar-te, estimat rector, d'una antiga i constant visió meva: la Universitat no pas llunyana, però sí contemplada sempre com un castell enlairat, el reducte més famós de la literatura mundial; aquell objecte inaccessible que, per culpa del petit jueu centreuropeu, després d'haver obsedit la meva generació, manté encara intactes, dins les boires de la modernitat, les seves torres altívoles.

Tanmateix, en el meu cas i ara la promesa d'aquell *Montsalvat* edènic no esdevé realitat dominadora encimbellant-se com l'altre, damunt el burg i el riu. Molt més modestament, l'anhelat somni, ara ja no malson, s'oculta darrere les parets de rajola de l'escorxador municipal. Això sí: un dia ornades per uns caps zoomorfs que, en cas d'haver-se conservat fins al dia d'avui, i ressuscitat el petit jueu que deia, sens dubte n'assaboriria llur somriure bestial.

Tanmateix, amic rector, jo no et deia llavors, a la meva carta, i ho faig ara perquè, davant de testimonis, ho trobo més proporcionat i solemne que bona part del meu goig prové de dues circumstàncies cabdals.

La primera, i més important —important fins al punt que, sense tal contingut, per mi l'acte d'avui no valdria gaire cosa més que un pàgina de l'*Hola*—: amb tota aquesta festa, per voluntat vostra, qui la Universitat de debò homenatja, més que nosaltres tres —quant a mi, poca cosa més que un abillament acolorit, ninot de ventríloc, deia Pere Calders—, són els ideals de justícia, de progrés i de llibertat, comú patrimoni nostre.

I em consta que és per aquests ideals per la cosa que he estat escollit nou doctor. I, he d'insistir-hi, seran aquests valors —sempre en perill greu, com cada dia constatem—, per la cosa que he acudit amatent i ben satisfet a la Universitat i per la cosa que seguiré al seu servei, ja que els mantindrà.

I sens dubte per això que acabo de dir s'explica que, a tots tres, ara la Universitat, igualant-nos en honor, alhora ens dispensa de presentar a aquest benigne tribunal els volums d'una tesi doctoral que nosaltres, malgrat tot, havíem anat confegint lletra per lletra, mot per mot, en dies difícils, com us ha estat explicat, i que, doncs, amb les presses, ha restat sense relligar.

El segon motiu de goig, gairebé no cal dir-ho, prové de sentir-me acompanyat altra vegada per dos estimats amics, sens dubte superiors a mi en els mèrits que la nostra entranyable padrina ja us ha revelat, però no pas millors en afectes recíprocs.

Vull que consti: no em sento estrany en aquesta casa; per a mi, a més d'objecte del desig, com abans us deia, és refugi ja antic. Quan només existia com a una modesta extensió universitària, i nosaltres, el Josep, el Xavier i jo, vivíem de ple les aventures que ens ha novel·lat la Joana, un dia vaig venir com a representant de l'Òmnium Cultural de Tarragona a dotar amb un petit lot la vostra incipient biblioteca. I en aquest punt, em sento obligat a recordar-vos un altre amic, ja d'aleshores, delegat que fou de l'extensió universitària de Tarragona, embarcat en el mateix vaixell que nosaltres i ara feliçment present en aquest acte, el qual —rector amic, permet-me la petita crítica—, potser aquest Claustre, en la forma, ha restat un xic omís; segur que no en el vostre record, segur que no en la vostra estima, però potser sí, a parer meu, i perdoneu-me la impertinència, en la manifestació col·legiada i explícita d'aquests bons sentiments: parlo del catedràtic jubilat d'Ètica, el doctor Artur Juncosa i Carbonell.

No em resta temps: he d'acabar. He dit que no portem sota el braç, que jo sàpiga, cap tesi doctoral. Em sap molt de greu. Fa anys m'havien explicat que, en alguna facultat, el director de tesi, quan tot just l'alumne obtenia del tribunal l'aprovació *cum laude*, al peu, encara, de la tarima, segons costum, l'hi deia amb certa ironia:

> "Doctor· avui, d'aquesta matèria —el tema de la tesi— la persona del món que en sap més ets tu."

Jo, quan acudia a aquest acte i ja que baldament fos només *ad honorem* anàveu a promoure'm en grau, havent constatat abans de sortir de casa que el meu PC, pel que fa a tesines o treballs acadèmics, patia d'una buidor més gran que de queviures la nevera d'un pis d'estudiants, m'he preguntat a mi mateix molt severament si existia una matèria en què avui jo era la persona del món més ben informada.

I l'he trobada. Una de sola. I a sobre, ben poc útil per a la humanitat.

L'única ciència de la qual jo sé més que no ningú en tot el món, i amb notable diferència, és jo mateix. Cal dir que en porto molts anys d'estudi. I és que jo hauria estat un bon devot al temple de Delfos, on, segons m'han dit, es cursava aquesta disciplina: *Gnosce te ipsum.* Γνοθισεαυτον, es diu, oi, Joana?

Perquè, en altres ciències i arts, mai no he passat de *dilettante*. I això que, de vegades —no gaires—, he tingut excel·lents professors. El Josep Subirats, per exemple. Subirats va ser professor meu dos anys, al Senat, d'una difícil disciplina: la política. No el dret polític. Això, jovenet, ja ho havia après a la Facultat. No serveix per a gairebé res. La política sí que és més útil. Ho constatem aquests dies, amb singular duresa. La política, que no el dret, es governa per uns principis cruels i precisos —i això que, del tot, al Senat, no hi pertanyíem.

Ideològicament al mateix subgrup, veterà ell, generosament s'atansava al passerell polític que llavors jo era.

—De bon començament, espavila't a vigilar els teus companys de partit. De vigilar els contraris, no pateixis, ja tindràs temps.

O aquell altre:

—En política, per molt alt que es trobi el nivell en què tu estiguis, no et facis il·lusions: descobriràs que hi ha sempre un altre nivell, damunt teu. És allà on es prenen les decisions.

Bons temes de doctorat, oi? I qui sap si també de rectorat, oi, Lluís?

Tanmateix, poc profit en vaig treure. I així he restat: pobre ignorant de ciències i lletres. Això sí, savi en una única disciplina: *gnosce te ipsum*, ciència, certament, per a mi ben últil; condemnada nogensmenys a extingir-se amb mi, sebollida com jo mateix en aquell rusc de nínxols ben alineats: cel·les d'un eixam d'insectes sense feina ni brunziments, abelles fatigades, quietes i callades; el reialme que, silenciós i pacient, m'espera.

Repeteixo, moltes gràcies

Discurs d'investidura
pronunciat pel Dr. Josep Subirats Piñana

Per a un ciutadà del costat dels republicans que participà en la Guerra Civil, és un honor rebre l'alta distinció que avui em fa la Universitat Rovira i Virgili; un honor a qui va sobreviure a la presó de Pilats a una gravíssima condemna, dictada pel consell de guerra sumaríssim i d'urgència de Tarragona en temps de pau, acabada la guerra.

Sobre la repressió en la immediata postguerra, ara fa 65 anys, encara hi ha molt de silenci, perquè els prop de 800 afusellats només a Tarragona —i els milers d'empresonats— tenien denunciants, que ara poden identificar, ja que aquells sumaríssims s'han desclassificat. D'aquells sumaríssims es dedueixen les ferides que encara sagnen en moltes famílies de víctimes i de repressors. Crec que les víctimes han demostrat molta generositat i convindria tancar les ferides, restituint-los la seva dignitat i honorant la seva memòria, però sabent, com es pot saber, qui foren els causants de cada persecució, que res no han de témer perquè o són morts o són fets ja prescrits.

I els que van declarar a favor dels empresonats? Per a ells, el meu homenatge, per la seva honestedat i coratge.

I les famílies dels presos? Sabem que el pitjor per a un pres és la solitud. He de dir que la immensa majoria teníem el suport de la família i és ben cert que qui és estimat mai no es troba sol. I jo voldria avui, en aquest acte solemne, recordar i honorar aquelles famílies que mai no van deixar sols els presos que van sobreviure, ni les despulles dels seus quan els afusellaren.

Un aspecte que crec insuficientment estudiat és el de la resistència al franquisme als anys quaranta, que tingué més empenta quan els nazis perderen la guerra. Les organitzacions resistents estaven integrades aleshores per supervivents de la Guerra Civil, alguns, com jo, sortits de la presó a les acaballes del 1945. A Catalunya, la pionera d'aquelles organitzacions fou la CNT i als anys quaranta la més durament represaliada. Pel que fa als partits polítics, l'ERC de l'interior —llavors el meu—, del qual puc parlar, va fer una forta reviscolada i comptava amb el suport del president Irla i de Tarradellas. Entre moltes activitats, participàvem en el Consell de la Democràcia

Catalana, presidit per Josep Pous i Pagès. El 1947 la majoria dels dirigents ja érem una altra vegada a la presó.

L'etapa posterior de les lluites clandestines ja està més estudiada. Però encara és més conegut —i més a prop— l'esclat de l'Assemblea de Catalunya i del Consell de les nostres Forces Democràtiques; esclat que no fou aliè a la nostra candidatura de l'Entesa dels Catalans, que fou un encert i un èxit electoral.

L'Entesa, per bé que posà l'accent en la recuperació de les llibertats, l'alliberament dels encara presos polítics i la sensibilització per aconseguir el restabliment de la Generalitat de Catalunya, hagué de prendre posició davant dels assumptes d'estat. Un d'aquests, que condicionava els altres, era la situació econòmica i social en davallada cap a la descomposició. La inflació s'acostava al 30% i el ritme de l'acceleració, a l'estiu del 1977, era del 44,7%. L'Entesa, amb la meva participació, no quedà al marge dels acords anomenats Pactes de la Moncloa, de l'octubre següent, que van reduir la inflació a la meitat. L'Entesa, com els socialistes, érem a l'oposició, no al govern, però era la nostra obligació mantenir-nos ferms en els nostres objectius i tenaços per assolir-los, aprofitant la nostra acció parlamentària. No és fàcil madurar les decisions, ni prendre-les perquè passin a ser fets, com es féu aleshores. Sense influir, com va fer l'Entesa, en el debat del text constitucional, l'Estatut podia frustrar-se. Un estatut que s'acordà que elaboraria l'anomenada Comissió dels Vint. Dintre d'aquella Comissió, per la meva part tenia, diguem-ne, dues fixacions: el finançament de la Generalitat i les vegueries.

És clar que sense finançament no hi pot haver autogovern. En aquest aspecte tenia un mal record de l'Estatut del 32. Durant la transició encara era viva una memòria històrica que colpejava molts caps, recordant-los que "Generalitat i Estatut volia dir pagar més impostos" La gent recordava que pagava tots els impostos de l'Estat i, a més a més, els impostos propis i els recàrrecs sobre els tributs estatals. També contribuïa a activar aquella memòria el fet que, en acabar-se la guerra, l'any 1939, l'Estat espanyol va fer-se càrrec del deute públic català en circulació i va establir un recàrrec —que s'anomenava 5% *provincias catalanas*— sobre els impostos de producte que es pagaven a Catalunya; recàrrec que encara es pagava a la dècada dels cinquanta. És a dir· vint anys després d'acabada la guerra. La nostra gent se'n recordava i molt.

Pel que fa al conjunt dels recursos que tindria la Generalitat, m'agradaria referir-me als impostos cedits i dir que a més dels establerts, igualment

podrien cedir-se "aquells la cessió dels quals sigui aprovada per les Corts", com diu l'Estatut, la qual cosa no impedeix l'article 157 de la Constitució; és a dir, tots els impostos estatals que s'acordés.

Quant a les vegueries, a Sau s'establí la vegueria com a circumscripció electoral. Per a decepció meva, en la negociació de l'Estatut a les Corts, del projecte de Sau s'exclogué l'elecció del Parlament de Catalunya per vegueries; es faria —i es fa— provincial. Vam perdre l'oportunitat —i no l'hem recuperada— d'iniciar el camí cap a una nova divisió territorial de Catalunya.

I, finalment, vull recordar que el 23-F d'avui fa 23 anys, Andreu Abelló i jo érem president i secretari del nostre grup parlamentari del Senat. Aquell dia tos dos érem a Barcelona, però tot seguit vam agafar un avió cap a Madrid. Per la capital vam veure ple d'escamots de joves de Fuerza Nueva que semblaven els amos dels carrers. Al Senat vam trobar constituït el govern de sotsecretaris presidit per Francisco Laina. L'endemà, quan alguns senadors —que eren segrestats al Congrés— van tornar al Senat, ni que fossin d'UCD, deien "nos han tratado como a rojos" No em sorprengué: per als partidaris de la dictadura qualsevol demòcrata és un roig.

I acabo dient que, en atorgar-me tan alta distinció la Universitat Rovira i Virgili, a mi em correspon ser-ne digne i prestigiar-la.

Paraules de benvinguda
pronunciades pel Dr. Lluís Arola Ferrer
Rector de la Universitat

Em correspon l'honor i el privilegi de donar la benvinguda al nostre Claustre Universitari als doctors Xavier Amorós, Josep Antoni Baixeres i Josep Subirats. No ho faig només a títol personal, sinó en nom de tots els components de la Universitat Rovira i Virgili, els quals, mitjançant els seus representants al Consell de Govern, van acordar conferir-los la màxima distinció acadèmica que atorga la Universitat.

El lliurament de la distinció es realitza en aquest acte que acabem de celebrar com un Claustre obert per acollir els nous doctors, acte en el qual la padrina, la doctora Joana Zaragoza, ha pronunciat en primer lloc la *laudatio* dels guardonats. Ella ho ha fet per encàrrec directe meu com a vicerectora de la Comunitat Universitària i, per tant, persona que representa avui tots els membres de la Universitat Rovira i Virgili. En la seva brillant intervenció ha justificat els mèrits en què ens hem basat per atorgar els doctorats honoris causa que avui, 23 de febrer de 2004, volíem lliurar per un motiu especial.

Avui és el primer 23 de febrer després de 25 anys de vigència de la Constitució de l'Estat espanyol. En certa manera és un dia simbòlic, i per això hem volgut fer-lo coincidir amb un acte que per a nosaltres, els universitaris, aplega un seguit de símbols. Em permetran que m'expliqui. Hi ha moltes maneres de celebrar els aniversaris i diverses raons per a fer-ho. Celebrar els 25 anys de vigència d'una Constitució a l'Estat espanyol és una fita històrica, perquè és la primera vegada a la història de l'Estat que això es possible, la qual cosa representa que hem pogut viure un llarg període de pau i democràcia, situació que històricament no havíem conegut abans. Per als demòcrates, per als defensors de la llibertat, per als amants de la pau, per a les persones que ens dediquem a la generació i transmissió del coneixement, ens plau poder celebrar 25 anys seguits de llibertat, un quart de segle en què hem pogut exercir la nostra activitat docent i investigadora sense restriccions, totalment lliures, de l'única forma en què és possible formar les persones.

En la nostra manera de comptar el temps, ens agrada celebrar els 25 anys d'una efemèride. D'un moment especial com fou l'aprovació d'una

Constitució després de molts anys d'una terrible dictadura feixista. D'un moment emblemàtic en deixar assentada la voluntat dels ciutadans d'aquest Estat de voler conviure amb democràcia i llibertat.

Normalment els aniversaris se celebren el dia en què s'escauen, encara que de vegades, per una raó o altra, no es fa exactament el mateix dia. L'aniversari de la Constitució s'escau el 6 de desembre, ja ho saben. Nosaltres no vam voler celebrar-ho el mateix dia 6, no per ser diferents, sinó perquè volíem donar a la celebració un sentit diferent al que es va donar institucionalment. Volíem recordar que la Constitució va ser possible perquè molts i molts ciutadans, tot i els llargs anys de dictadura, seguien sent demòcrates, no es resignaven al govern totalitari i després de molts anys de lluita, cadascú amb les seves possibilitats, van fer possible arribar a una situació política que ens va portar a la llibertat. Nosaltres volíem celebrar l'aniversari retent homenatge a tots els ciutadans que van fer possible arribar a la Constitució del 78, perquè és gràcies a ells i a elles, gràcies al seu treball, al seu esforç i al seu compromís, que vam poder superar el desgraciat període del franquisme.

Per donar-li aquest sentit hem volgut fer l'acte el 23 de febrer, un dia també d'aniversari, de trist aniversari en aquest cas, de record de l'intent de cop d'estat dels feixistes, que no van acceptar la voluntat majoritària dels ciutadans i van intentar tornar-se a imposar per la força de les armes, l'única que saben utilitzar, la seva manera inhumana de dominar els altres. Celebrar la constitució el 23 de febrer és voler fer-ho significant el que va representar històricament i política, i per això hem escollit aquest dia per fer la nostra especial celebració, retent homenatge a les persones que ho van fer possible.

Van ser molts els ciutadans i les ciutadanes que van fer possible amb la seva lluita i el seu compromís arribar a la Constitució. Em va costar força fer una proposta de persones al Consell de Govern que personifiquessin el sentit que volíem donar a l'acte d'avui, perquè podia triar entre moltes, moltíssimes. Em vaig guiar per un criteri: persones del nostre territori que haguessin estat senadors, és a dir elegits directament com a representants dels ciutadans, durant el període anterior o posterior a la Constitució i que haguessin tingut una trajectòria que correspongués clarament al sentit que volíem donar a l'acte d'avui. La padrina, doctora Zaragoza, ja ha explicat els mèrits dels tres nous doctors, que representen perfectament el sentit de l'acte, i per això no cal que torni a repetir-los.

Heu vist que la col·lació del grau de doctor, quan és un doctorat honoris causa, està ple de simbolisme. Un simbolisme en certa manera arcaic però que avui escau força per l'argument que volem donar a l'acte que estem realitzant. Només amb llibertat, amb respecte a les persones, amb tolerància, amb la no-discriminació, amb la possibilitat de generar i difondre el coneixement sense restriccions de cap mena, és possible conviure en pau i sentir-nos realment humans. Tots els ciutadans tenim l'obligació de fer-ho possible, però especialment els universitaris, que dediquem la nostra vida professional a la generació i a la transmissió del coneixement, hem de ser ciutadans compromesos amb la defensa d'una societat més justa, més lliure, democràtica i tolerant.

Homenatjar amb el doctorat honoris causa els senyors Amorós, Baixeres i Subirats és una forma de reconèixer els seus mèrits personals i, alhora, representa un homenatge col·lectiu a tots i a totes els que, com ells, van fer possible el llarg període de pau que hem viscut a l'Estat espanyol, que confiem que els fanatismes d'un i altre color que reneixen no ens facin tornar a perdre.

Drs. Amorós, Baixeres i Subirats, gràcies per haver acceptat la nostra distinció, que més que honorar les vostres persones ens honora a nosaltres mateixos; la vostra incorporació al nostre Claustre prestigia la Universitat Rovira i Virgili i ens obliga a treballar per ser dignes d'aquest prestigi.

Avui, amb el màxim reconeixement dels seus mèrits, vostès adquireixen el compromís de representació de la Universitat Rovira i Virgili, que de ben segur realitzaran amb afecte. Rebin l'enhorabona més cordial, en nom propi i en nom de tota la nostra comunitat universitària, que des d'avui és també la seva.

Moltes gràcies.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI